

opusdei.org

Jozef, muž spravodlivý a ženích Márie (3)

Pápež František hovoril pri generálnej audiencii v stredu 1. decembra o dozrievaní vzájomnej lásky snúbencov. Tretia časť z cyklu katechéz o sv. Jozefovi.

01.12.2021

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Pokračujeme v úvahách o postave svätého Jozefa. Dnes by som chcel hlbšie pozrieť na jeho označenie

„spravodlivý“ a „zasnúbený s Máriou“, a odovzdať tak posolstvo všetkým snúbeneckým párom i novomanželom. O mnohých udalostiach spojených s Jozefom sa rozpráva v apokryfných evanjeliách, čiže nekánonických, ktoré ovplyvnili aj umenie a rôzne bohoslužobné miesta.

Tieto spisy, ktoré nie sú v Biblii – sú to príbehy, ktoré si kresťanská zbožnosť vytvárala vo vtedajšom čase – odpovedajú na túžbu vyplniť medzery v rozprávaní kánonických evanjelií, teda tých, ktoré sú v Biblii a ktoré nám poskytujú všetko podstatné pre kresťanskú vieru a život.

Evanjelista Matúš. Toto je dôležité: čo hovorí evanjelium o Jozefovi? Nie to, čo hovoria tieto apokryfné evanjeliá, ktoré nie sú zlé či škaredé; sú krásne, ale nie sú Božím slovom. Avšak evanjeliá, ktoré sú súčasťou Biblie, sú

Božím slovom. Medzi nimi je aj evanjelista Matúš, ktorý nazýva Jozefa mužom „spravodlivým“. Počúvajte jeho rozprávanie:

„S narodením Ježiša Krista to bolo takto: Jeho matka Mária bola zasnúbená s Jozefom. Ale skôr, ako by boli začali spolu bývať, ukázalo sa, že počala z Ducha Svätého. Jozef, jej manžel, bol človek spravodlivý a nechcel ju vystaviť potupe, preto ju zamýšľal potajomky prepustiť“ (1,18-19).

Pretože snúbenec, ak bola snúbenica neverná alebo ak otehotnela, ju mal udať! A v tých časoch boli ženy ukameňované na smrť. Ale Jozef bol spravodlivý. Hovorí: „Nie, to neurobím. Budem mlčať“.

Aby sme pochopili Jozefovo správanie voči Márii, je užitočné pripomenúť si svadobné zvyky starého Izraela. Manželstvo sa ponímalo v dvoch presne

vymedzených fázach. Prvou bolo oficiálne zasnúbenie, ktoré už znamenalo novú situáciu: obzvlášť žena, hoci ešte rok žila v dome svojho otca, bola v skutočnosti považovaná za „manželku“ snúbenca. Ešte spolu nežili, ale bolo to, akoby mu bola manželkou. Druhým aktom bol presun nevesty z otcovského domu do domu ženícha. To sa uskutočnilo v slávnostnej procesii, ktorou sa zavŕšil sobáš. A priateľky nevesty ju tam vypravovali.

Na základe týchto zvykov skutočnosť, že «skôr, ako by boli začali spolu bývať, ukázalo sa, že počala», vystavovala Pannu Máriu obvineniu z cudzoložstva. A táto vina sa podľa starovekého zákona trestala ukameňovaním (porov. Dt 22,20-21). Každopádne v neskoršej židovskej praxi sa presadil umiernennejšie pojm, ktoré ukladalo len akt zavrhnutia s občiansko-právnymi a

trestno-právnymi dôsledkami pre ženu, nie však ukameňovanie.

Evanjelium hovorí, že Jozef bol „spravodlivý“ práve preto, že sa podriaďoval zákonu ako každý zbožný Izraelita. Avšak jeho láska k Márii a dôvera v ňu mu napovedali spôsob ako by zachránil dodržanie zákona i česť jeho nevesty: rozhodol sa, že jej dá listinu o prepustení tajne, bez rozruchu, bez toho, aby ju vystavil verejnému poníženiu. Vybral si cestu diskrétnosti, bez súdu a odškodnenia sa. Aká veľká je v Jozefovi svätosť! My, len čo sa o niekom dozvieme nejakú trochu „farbistú“ či nelichotivú novinku, okamžite ideme o tom klebetiť! Jozef naopak mlčí.

Avšak evanjelista Matúš hneď dodáva: „Ako o tom uvažoval, zjavil sa mu vo sne Pánov anjel a povedal: ‚Jozef, syn Dávidov, neboj sa prijať Máriu, svoju manželku, lebo to, čo sa

v nej počalo, je z Ducha Svätého. Porodí syna a dáš mu meno Ježiš; lebo on vyslobodí svoj ľud z hriechov““ (1,20-21). Do Jozefovho rozlišovania zasahuje Boží hlas a prostredníctvom sna mu zjavuje zmysel, ktorý je väčší, než je jeho vlastná spravodlivosť.

A aké dôležité je pre každého z nás pestovať správny život a zároveň cítiť, že stále potrebujeme Božiu pomoc! Aby sme si mohli rozšíriť obzory a posudzovať životné okolnosti z iného, širšieho, uhla pohľadu. Mnohokrát sa cítime väzňami toho, čo sa nám stalo: „Nuž pozri, čo sa mi stalo!“ - a zostávame väzňami niečoho zlého, čo sa nám stalo; ale práve pred niektorými životnými okolnosťami, ktoré sa spočiatku javia ako dramatické, stojí Prozreteľnosť, ktorá časom nadobudne tvar a zmysluplne osvetlí aj bolesť, ktorá nás zasiahla. Pokušením je uzavrieť sa do seba v

tejto bolesti, v myšlienkach na nepríjemné veci, ktoré sa nám stali. A to nie je prospešné. Védie to k smútku a zatrpknutosti. Zatrpknuté srdce je tak mrzké.

Chcel by som, aby sme sa zastavili a uvažovali nad detailom tohto príbehu z Evanjelia, ktorý často prehliadame. Mária a Jozef sú dvaja snúbenci, ktorí pravdepodobne pestovali sny a očakávania o svojom živote a budúcnosti. Zdá sa, že Boh zasahuje ako nečakaná udalosť v ich životoch a obaja, hoci s počiatočnými ťažkosťami, otvoria dokorán svoje srdcia realite, ktorá pred nimi stojí.

Drahí bratia a drahé sestry, náš život často nie je taký, ako si ho predstavujeme. Predovšetkým vo vzťahoch lásky, citov, je pre nás náročné prejsť od logiky zamilovanosti k logike zrelej lásky. A je potrebné prejsť od zamilovanosti k zrelej láske. Vy mladomanželia,

dobre nad týmto premýšľajte. Prvá fáza je vždy poznačená určitým očarením, ktoré nás núti žiť ponorení do imaginárneho sveta, ktorý často nezodpovedá skutočnosti. Ale práve vtedy, keď sa zdá, že zamilovanosť s jej očakávaniami končí, môže začať skutočná láska. Milovať v skutočnosti neznamená očakávať, že druhá osoba alebo život budú zodpovedať našim predstavám, ale znamená to predovšetkým rozhodnúť sa v úplnej slobode prevziať zodpovednosť za život, aký sa nám ponúka.

Preto nám Jozef dáva dôležité ponaučenie, že si volí Máriu „s otvorenými očami“. A môžeme povedať, že so všetkými rizikami.

Pomyslite, že v Jánovom evanjeliu je pokarhanie, ktoré zákonníci adresujú Ježišovi: „Nie sme synovia, ktorí pochádzajú odtiaľ“, pričom narážajú na prostitúciu. Ale pretože vedeli, ako Mária otehotnela, chceli

Ježišovu matku pošpiniť. Pre mňa je to najšpinavšia, najdémonickejšia pasáž evanjelia. A Jozefovo riziko nám dáva toto ponaučenie: berte život tak, ako prichádza. Zasiahol tam Boh? Beriem to. A Jozef urobil, ako mu prikázal Pánov anjel: Ved' evanjelium hovorí: „Keď sa Jozef prebudil, urobil, ako mu prikázal Pánov anjel, a prijal svoju manželku. Ale nepoznal ju, kým neporodila syna; a dal mu meno Ježiš“ (Mt 1,24-25).

Kresťanskí snúbenci sú povolani svedčiť o takej láske, ktorá má odvahu prejsť od logiky zamilovanosti k zrelej láske. A to je náročná voľba, ktorá namiesto toho, aby život uväznila, môže posilniť lásku, aby bola odolná voči skúškam času. Láska páru pokračuje v živote a dozrieva každý deň. Zásnubná láska je – dovoľte mi povedať – trochu romantická. Vy ste si to už všetko prežili, nuž potom začína zrelá

každodenná láska, práca, deti, ktoré prídu. A niekedy sa tá romantika trochu vytratí. Nuž, niet tu viac láska? Áno, ale láska zrelá.

„Ale viete, otče, niekedy sa hádame...“ Toto sa deje od čias Adama a Evy až dodnes: to, že sa manželia hádajú, je náš každodenný chlieb. „Ale nemali by byť hádky?“ Áno, áno, môžu byť. „A otče, ale niekedy zvýšime hlas“ – „Stane sa to“. „A tiež niekedy lietajú taniere“ – „Stáva sa to“. Ako však zabezpečiť, aby to nepoškodilo život manželstva? Dobré počúvajte: nikdy nekončíte deň bez zmierenia. Pohádali sme sa, nadával som ti, Bože môj, povedal som ti zlé veci. Ale teraz sa deň končí: musím sa zmieriť. Viete prečo? Pretože studená vojna nasledujúceho dňa je veľmi nebezpečná. Nedovoľte, aby deň po začal vojnou. Preto sa pred spaním zmierte. Vždy pamätajte: nikdy nekončíte deň bez toho, aby ste sa zmierili. A to vám

pomôže v manželskom živote. Táto cesta od zamilovanosti k zrelej láske je náročná, ale musíme po nej ísť.

Aj tentoraz zakončíme modlitbou k sv. Jozefovi:

Svätý Jozef,

ty, ktorý si miloval Máriu slobodne a rozhodol si sa vzdať svojich predstáv, aby si uvoľnili miesto realite,

pomôž každému z nás nechať sa prekvapiť Bohom a prijať život nie ako niečo nepredvídateľné, pred čím sa treba chrániť, ale ako mystérium, ktoré skrýva tajomstvo pravej radosti.

Vypros všetkým kresťanským snúbencom radosť a radikálnosť, ale neustále si udržiavajúc vedomie, že jedine s milosrdenstvom a odpustením je možná láska.

Amen.

Preklad: Slovenská redakcia VR

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
sk-sk/article/jozef-muz-spravodlivy-a-
zenich-marie/](https://opusdei.org/sk-sk/article/jozef-muz-spravodlivy-a-zenich-marie/) (26.03.2025)